

פרשת פנחס תשע"ט

פנינים מרבני האור החיים הקדוש

ברייתו של האדם להיות נמשך בדיעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחביריו [ו]נוהג כמנהג אנשי מדינתו".

ולכן כתב האוה"ח שהסיבה הכללית שגרמה לחורבן הַבַּיִת הוא כישלונם של ישראל במלחמתם כנגד היצר הרע החזק הזה – היצר הרע החיצוני.

והנה על פי דברי הערבי נחל (בראשית דרוש ט), יש לבאר את דברי הגר"א הללו קְּמָה שְׁכַתְּבֵי, שאופן הגנתו של האדם מהיצר החיצוני, נעשית באמצעות המזוזה שבפתחו – [שלפני יציאתו לחוץ, האדם חושב ומסתכל] בְּשֵׁם שֶׁק"י שְׁבוּ. שהרי באמצעות שם שק"י שְׁבַמְזוּזָה, מתהווה ונוצר, כח המגביל את התגברותו והתפשטות כוחו של היצר החיצוני (החזק), וכמו שיתבאר.

דהנה בספר ערבי נחל מבואר: א' החיות של כל הנבראים נמשך אליהם באמצעות האותיות של הַשֵּׁם שלהם. לפי "שאותיות שמו הם צינורות המשפיעים החיות להם מלמעלה". ב' בכל אות ואת קיימים "אותיות המילוי". ולמשל, תיבת "יִצְרָר" (הרע), אותיות המילוי שלה הם כך: אות י' במילואו הוא: יו"ד. והיינו שאותיות המילוי של אות י' הם: אות ו' ואת ד' – אות ו' קרובה יותר לְהָאוֹת העיקריית (-אות י'), ואת ד' היא רחוקה יותר מהאות העיקריית.

ולפי זה נמצא מבואר, שְׁאוֹת ד' שבמילוי אות י', היא התפשטות כוחו של אות י' למרחוק – המורה על התגברות כוחו של הענין המרומוז בְּהָאוֹת ההיא (התגברות כח היצר). כי היכולת להתפשט למרחוק (-התפשטות), מורה על הַהִתְגַּבְּרוּת, וכמוש"כ הערבי נחל (שם), [וזה לשונו: "ואמנם מה שלפעמים ניתוסף כח באיזה מציאות ולפעמים נגרע, זה נמשך מאותיות המילוי. כי [השפעת חיות ל]גוף אותיות שמו, [הוא] רק לכדי חיות הדבר בצמצום – ו[לכן] אילו יופגם [ה]אות הראשון [של שמו], יתבטל הדבר ההוא ממציאיותו. רק (-אמנם) לפעמים שנמשך לכל אות מהשם [גם] אותיות המילוי, אזי ניתוסף בו כח, ואם יומשך [אל האות הראשון] גם [האות השלישית –] מילוי המילוי, אז ניתוסף [על ידי זה] עוד יותר כח [להדבר ההוא]. ו[על פי זה] מבואר ש[בהעדר קצת מהמילואים] יתמעט כוחו, ובהעדר כל המילוי אין בו רק חיותו בצמצום"].

ולענין אות צ' (שבתבת "יצר"), מילואו הוא: צד"י. והיינו שאותיות המילוי של אות צ' הם אות ד' ואת י' – אות ד' קרובה יותר להאות העיקריית (-אות צ'), ואת י' רחוקה יותר מהאות העיקריית. ולפי זה נמצא מבואר, שְׁאוֹת י' שבמילוי אות צ', היא התפשטות כוחו של אות צ' למרחוק – המורה על התגברות כוחו של הענין המרומוז בְּהָאוֹת ההיא (התגברות כח היצר). [כי היכולת להתפשט למרחוק (-התפשטות), מורה על הַהִתְגַּבְּרוּת, וכנ"ל].

וכן הוא לענין אות ר' (שבתבת "יצר"), מילואו הוא: רי"ש. והיינו שאותיות המילוי של אות ר' הם אות י' ואת ש' – אות י' קרובה יותר להאות העיקריית (-אות ר'), ואת ש' רחוקה יותר מהאות

הסיבה הכללית שבגללה נגרמה החורבן של ב' בתי מקדש – בני ישראל חֲפְצו להידמות אל הגויים שבסביבותיהם ולמדו ממעשיהם

(א) הנה הכתוב אומר: "בני יודא ער ואונן וימת ער ואונן בארץ כנען" (כו יט). ומבאר האוה"ח, שבפסוק הזה מרומז החורבן של בית המקדש הראשון וגם החורבן של הבית המקדש השני. (עיי' שם כל הפרטים בזה). ולפי זה, מבאר האוה"ח את כוונת הכתוב באומרו "בארץ כנען", באופן כזה: "ואומרו 'בארץ כנען' כו' ירמוז [ל]סיבה אחת כללית [שמאמצעותה נסבֶּה שְׁתֵי החורבנות], והיא שישראל לא הורישו הכנעני ונשארו יושבים בה, וזה סיבה להטותם מדרך המוסר כידוע. והוא מה שרמוז במאמר בארץ כנען".

והיינו שהסיבה הכללית – שְׁמִמְנָה נבעו כל החטאים הפרטיים שגרמו את החורבן, הוא זה שבני ישראל לא השמידו לגמרי את האומות שהיו דרים בארץ כנען. ולכן בהיותם גרים בקרבת מקום להגויים ההם, חֲפְצו בני ישראל להידמות אליהם ועי"ז הם הושפעו לרעה על ידם, למדו ממעשיהם הרעים, ונתחייבו ליענש בחורבן הַבַּיִת והיגלותם מארצם.

וכן מבואר בדברי הגמרא (פסחים ק"ח): "מי גרם לישראל שיתפזרו בין האומות קְּרִיבוֹת שהיו חפצים בהם". דהיינו שסיבת עונש [החורבן שעל ידה באה] הגלות, הי' דבר זה שבני ישראל "התערבו בגויים ולמדו ממעשיהם" עד שהם הגיעו למצב כזה שהם חֲפְצו להידמות להגויים שבסביבותיהם – בְּמִקְרָאָם, מלבושם, לימודיהם, לשונם וארחות חיהם. (סידור יעב"ץ שער השלכת לחודש אב, שער הדלק דלת ב חלון ז. וזה לשון היעב"ץ: "זאת היתה חטאת אבותינו בבית ראשון, שנתאוו ללכת במנהגי ונימוסי האומות אשר סביבותיהם ואהבו חמדת קישוטיהם ומלבושיהם וחשקו ללכת בדרכיהם כו'. היא שהיתה יתד תקועה לְקַעַת בני עמינו בבית שני כו' נתאוו לטויליהם ולצחוקיהם, טרטיראות וקרקיסאות ואצטדיאות". עיי' שם אריכות גדולה בענין זה).

בענין יצר הרע החיצוני ("השפעת הסיבה") – אותיות המילוי של תיבת "יצר" ואופן הגנת האדם ממנו על ידי המזוזה

(ב) [ואולי יש לבאר את הענין הזה על פי דברי הגר"א (משלי יח יא), וזה לשונו: "כי שני יצר הרע יש לאדם: אחד מבחוץ ואחד מבפנים. מבחוץ, הוא העולם – שְׁפָעַת שישים מגמת נפשו לעבודת השם יתברך ילעגו עליו ובפיהם ידברו: למה לך זה, והוא היצר הרע מבחוץ וכמו שנאמר (בראשית ד ז) 'לפתח חטאת רובץ'. ולכן נקבעה מזוזה על פתח ביתו להגן עליו כשִׁצָא. ובפנים, הוא היצר הרע הפנימי שלו".

והיינו שיש לאדם: יצר הרע מ"בחוץ", ויצר הרע מ"בפנים". והיצר החיצוני הזה, הוא "השפעת הסיבה". ואמנם כח השפעת היצר החיצוני, היא חזקה יותר, מפֶּחַ השפעת היצר הפנימי. (כמדומני שכ"כ הגר"א, והוא על דרך מש"כ הרמב"ם בהל' דעות, פ"ו ה"א, ד"ד

לשוננו בשלימותו, והושמט לעיל חלק מדבריו, מ"מ גם היסוד הנ"ל מבואר בדברי היעב"ץ. ובאמת שהוא מבואר באריכות גם בדברי הקדושת לוי המובא (להלן).

ביאור דברי היעב"ץ על פי מה שמבאר הקדושת לוי – על ידי זה שאין מתאבלים על החורבן שוכחים אנו את השיבותינו ולכן חפצים להידמות לגויים

ד) והנה ההסבר של היסוד החשוב הזה, מבואר באריכות בספר קדושת לוי (ליקוטים, על המשנה באבות 'לא הביישן למד'. והדברים מבוארים בתוספת הסבר מרובה, בספר שמועה טובה, שכתבו תלמידי הקדושת לוי מתורתו, פרקי אבות-פרשת דברים), והוא מבוסס על משל הנלמד מתוך דברי הגמרא (ברכות ג.). דהנה זה לשון הגמרא: "אוי להם לבנים שָׁגְלוּ מעל שולחן אביהם". הרי מבואר: א' בזמן שבית המקדש ה' קיים, תיאור מצבם של ישראל ה': בני הסמוכין על שולחן אביהם – מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. ב' לאחר חורבן הַבַּיִת, תיאור מצבם של ישראל ה': בני שגלו מעל שולחן אביהם. ועל פי זה, מרחיב הקדושת לוי לבאר את ענין האבילות על החורבן והגלות: בזמן הַבַּיִת, היו בני ישראל מקורבים למלך, נמצאים תמיד בקרבתו ומסובבים מכל צד בהשפעת טובו העליון והקדוש – הן ברוחניות והן בגשמיות. אמנם בגלותם, בני ישראל אינם נמצאים בסביבות המלך אלא הם מסובבים תמיד מכל צד באנשים כפריים, מגושמים ופחותי ערך – אנשי אומות העולם, השקועים תמיד בכל ארחות חייהם, אך ורק בדברים גשמיים.

והנה מכיון שדרך ברייתו של האדם להיות נמשך בדיעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחביריו [ו]נוהג כמנהג אנשי מדינתו (רמב"ם הל' דיעות פ"ו ה"א), הרי שעלולים בני"ה להיות מושפעים לרעה ע"י"ה שהם נמצאים תמיד בסביבות העכו"ם המגושמים, וכמו שיתבאר.

דהנה הקדושת לוי מבאר ומתאר, את הנקודה היסודית שגורמת להתחלת התהליך הרע הזה, שבני ישראל יהיו חפצים להידמות אל העכו"ם שבסביבותיהם. וזה לשונו: "ויהי במשך הימים כי הואיל בן המלך לשבת את האנשים ההם ולאכול את לחמם והלוך בחוקותיהם (עבודת קרקע וכדומה ככל שאר הכפריים כמבואר לעיל שם), וישב לו ההרגל לטבע שני ויפג עצבות לבו מעט מעט עד כי קו לקו, התחיל לשכוח את כל עמלו ואת כל מלכות בית אביו ותענוגיו בימי נעוריו כו'. (ועוד עיין שם לעיל מזה, הסבר ענין זה באריכות, בתיאור תְּקוּשָׁל).

ויאמר המלך כו' אם אניחהו שמה בין הכפריים כו' הלא מידי יום ויום ההרגל שב לו לטבע שני עד אשר יתקשה ויתעבה שכלו ותתגלם בינתו עד כי יהי' כאחד מבני הכפריים אשר לא ישיג גדולת מלכותו ונימוסינו וכבודינו. וישכח את כל הכבוד והגדולה היקר והתענוגים אשר ה' לו טרם גלותו. ואחר שפכה יתגלם ויתגשם כו', לא ישוב לעולם לחלות את פְּנֵי להשיב שבותו כבראשונה וכבודו כבתחילה, כי לא יחמוד ולא יכסוף ולא יתאוה לזה כלל כו'. וְיִתְחַכֵּם המלך לעשות דבר לבנו למען פֶּלַי ישכח ענין הכבוד והגדולה שה' לו טרם גלותו, ולבל תתגלם שכלו ובינתו כו'.

הנה ככל פרטי וכללי המשל הזה קרה לנו עם בני ישראל, עמו יתברך כו', והנה כו' התחכם הוא יתברך פן ואולי במשך הגלות כו' כאשר יתערבו ישראל בגויים בארץ לא להם, כל התלאות והצרות הקורות אותם יחשבו להם לטבע על ידי ההרגל. [דהיינו שהם יחשבו שפחיתות חיים מלאים בצרות הוא דבר רגיל ומתקבל על

העיקריות. ולפי זה נמצא מבואר, שאות ש' שבמילוי אות ר', היא התפשטות כוחו של אות ר' למרחוק – המורה על התגברות כוחו של הענין המרומז בְּקָאוֹת ההיא (התגברות כח היצר). [כי היכולת להתפשט למרחוק (-התפשטות), מורה על ההתגברות, וכנ"ל].

ג' ולפי זה מבואר, שהאותיות האחרונות שבמילוי תיבת "יצר", הוא השם שק"י (יצר – יו"ד, צד"י, ר"ש) – שאמר לעולמו די. והטעם שְׁד' חָתַם את השם הקדוש הזה – המורה על מניעת ההתפשטות, אצל האותיות המילוי האחרונות של תיבת "יצר" (שְׁהֵם האותיות המורות על "התפשטות הכח", וכמו שנתבאר לעיל), הוא בכדי להגביל את התגברותו והתפשטות כוחו, של היצר הרע.

ועל פי זה מבואר כוונת הגר"א, בְּמָה שְׁכַתְבֵּהוּ, שהגנתו של האדם מהיצר החיצוני, החזק, הוא, המזוזה שבפתחו. לפי שבאמצעות שם שק"י שבמזוזה (שאדם פוגע בה ביציאתו לחוץ) – שהם האותיות החתומים אצל תקפו וחזקו של היצר (אותיות מילוי המילוי, שְׁבָשָׁמוֹ), מתהווה ונוצר כח המגביל את יכולתו של היצר החזק הזה מלהתפשט יותר ויותר. ודו"ק. (שו"ר ע"י ערבי נחל שם ד"ה ובוה יובן).

(והנה בענין זה שייטכן להינצל מהיצר, באיזה אופן אחר, חוץ מלימוד התורה (ע"י אוה"ח ויקרא כו יד, וקצת צ"ב בזה ממש"כ האוה"ח במדבר יג כו ד"ה והנכון) – באמצעות המזוזה שבפתחו, עיין בזה: מנחות מג: ובמהרש"א ד"ה הכל, גר"א משלי כב ה, חיד"א באהבת דוד, דרוש יג לשבת שובה דף קט, ואכמ"ל בזה).]

הסיבה השרשיית לזה שבני אדם מישראל חפצים להידמות אל הגויים הוא משום שאינם מתאבלים על חורבן הַבַּיִת וירושלים וגלותן של ישראל (יעב"ץ)

ג) והנה בכדי שנוכל לזכות לבנין בית המקדש השלישי (ולביאת משיח צדקינו בב"א), נצטרך לתקן את הדבר ההוא שה' הגורם הראשי (-השורש) לחורבן בית המקדש, (וכמוש"כ החפץ חיים בהרבה מקומות, וכמזכר ש"כ האוה"ח. וע"ע חיד"א לב דוד פרק טז) – הַהֲתַעֲרָבוֹת עִם הַגּוֹיִם וְהַחֲפִץ לְהִידְמוֹת לָהֶם.

והנה בכדי לתקן את הפריצה הזאת, יש צורך להתחקות אחרי הסיבות העקריים (והשרשיים), הגורמים לישראל, לרצות להידמות אל הגויים שבסביבותיהם. (כן הוא דרכו של החפץ חיים, בספריו. להתחקות אחרי השורש הגורם לבני אדם להיכשל בהחטא ההוא, וע"י"ה ייתכן לתקן את הפריצה ההיא).

והנה שורש הענין בזה מבואר בסידור יעבץ (שער השלכת לחודש אב, שער הדלק דלת ב חלון ו אות טז), וזה לשונו: "אלמלא לא הי' אלא עון זה בידינו – שאין מתאבלים על ירושלים כראוי, די להאריך גלותינו. והיא הסיבה קרובה היותר גלויה עצומה וחזקה לכל השמדות המופלגות הגדולות הנוראות המבהילות הרעיונים אשר מצאונו בגלות בכל מקומות פזורינו כו'. לפי שיצא האבל הלז מְלַבְּנו כו' שכחנו את ירושלים ולא עלתה על לבבינו כו' על כן שבנו כו' ללמוד דרכי העכו"ם שמוננו נמשכו כל הרעות (-החטאים) בכלל כאשר נאמר להלן בסייעתא דשמיא" (שם בסמוך, חלון ז).

הרי שבדברי היעב"ץ הללו, מבואר, שהסיבה העיקרית שבגללה חפצים בני ישראל להידמות אל העכו"ם שבסביבותיהם, הוא משום שבני"ה אינם מתאבלים על חורבן בית המקדש וירושלים, ושממות ארצינו. (ואף כי ייתכן שהיעב"ץ פָּלַל בדבריו הללו עוד נקודה אחרת – עיין שם

ייחודו של זיכרון מצבינו בזמן הבית הוא שְׁחִינּוּ ברום ההצלחה בעולם הגשמי שהתנהל על פי דרכי הטבע מצד היותינו סמוכין על שולחן אבינו

(ה) ויש לציין נקודה חשובה מאד בזה, והוא: ענין זכירת מצבינו בזמן הבית, מטרתו הוא: שנזכור את התקופה **שָׁבָה תִּינִי בְּפֹעֵל**, **בעולם הגשמי שהתנהל על פי דרכי הטבע**, חיים נפלאים ומעולים מאד (ברוחניות ובגשמיות), יותר מכל שאר אומות העולם – **מצד היותינו סמוכין על שולחן אבינו**.

ומזה מתבאר, שְׁמִצַּד עֲצֻמִּיּוּתֵנוּ (בני מלכו של עולם) – לולא חטאינו, מצבינו ומהותינו **בעולם הגשמי**, אָמֹר להיות: חיים נפלאים ומעולים ברוחניות – שְׁמִמְנוּ נמשך שפע עצום בגשמיות, יותר מכל שאר יושבי תבל.

ולכן השגת מטרה זו רק יכולה להיעשות על ידי זכירת מצבינו בזמן שהבית המקדש ה' קיים – ולא על ידי זכירת מעמד הר סיני (נתינת התורה), וזכירת היותינו חלק אלוהי ממעל ובני אברהם יצחק ויעקב (– אף כי בוודאי שזכירת הענינים הללו גם כן מועילים להשגת הפְּרָת חשיבותינו, כמבואר בהספֶּה"ק, ע"י ריש ספר שערי עבודה, דברים מפורשים בזה). כי מצבינו בזמן הבית התייחד בזה, שְׁחִינּוּ חיים נפלאים ומעולים – **גם במצב (הדומה למצבינו כעת, דהיינו) שהנהגת העולם וחיותנו נראה כאילו הוא מתנהל על פי דרכי הטבע**. (ענין עוד בזה ואין להאריך עוד. עיין חגיגה ה', שד"י בוכה על "גאווותן של ישראל שניטלה מהם וניתנה לעכו"ם". הסבר ענין זה שניתנה לעכו"ם מתבאר על פי דברי הקדושת לוי, שם, שלא צוטטו).

הסיבות הגורמות לרפיון בענין ההתאבלות על החורבן – האופן להינצל מהם ולזכות להיות מְהַמְתָּאֲבָלִים על ירושלים

(ו) הרי שנתבאר, שסיבת הרצון להידמות אל הגויים הוא "חוסר האבילות על החורבן והגלות". כי דבר זה גורם לשכחת חשיבותינו הַרְמָה, ועי"ז נולד המחשבה המוטעית שקיימת איזה שום צד השווה בינינו לבין העכו"ם שבסביבותינו. ומזה נובע הרצון להתחקות אחרי דרכיהם ו"ללמוד" מהם וּמְהַמְנָם.

ועל פי זה הרי שמבואר לנו, הנחיצות הגדולה והחשיבות הנפלאה של זכירת החורבן והאבילות עליו. (עי' גיטין נ"ג, עונש המור לכפר שלא התאבלו על ירושלים). אולם מכיון שְׁחִינּוּנו נחלשה מאד הענין הזה של האבילות על החורבן (כמבואר ביעב"ץ הנ"ל ועוד), יש לשאול: באיזה אופן יוכל האדם להצליח בהמשימה הזאת – להיות מהמתאבלים על החורבן ועל הגלות.

והנה בכדי להצליח להיות מהמתאבלים על ירושלים, יש צורך לברר מתחילה את הסיבות הגורמות, כעת, לחולשה ורפיון בענין האבילות הזאת, ועי"ז יוכל האדם להינצל מהם ולהתגבר עליהם. והנה בְּסֶפֶר יבנה המקדש (להר' ברעוודה זצ"ל, דף צב-קא), מתבאר, שלשה סיבות לחולשת האבילות, בדורינו: א' "חיסרון ידיעה" – בענין מצבינו הַרְמָה היותנו על שולחן אבינו (עי' לעיל אות ד, שכן מבואר בדברי הקדושת לוי הנ"ל).

[ב' בלבול הדעת בענין הגדרת חזרתם של בני"י לארץ ישראל]. ג' ההתקרבות לגשמיות – המַרְחָק ומערפל את החושיים שלא ירגישו ויבינו כראוי את חסרונם של המעלות הרוחניות שהיו מנת

הדעת – גם לבני ישראל]: דור הולך ודור בא עמוסי התלאות והצרות כו' כאן נמצאו וכאן היו, וישתכח מהם ענינים הראשון בהיותם על אדמתם ובהיכונן עיר על תילה וארמון על מכוננו, כי יתגשם ויתגלם ויתעבה שכלם ובינתם, כמשל היות בן המלך בין הכפריים, עד שאף גם בזכרם לפרקים ימים ראשונים ושנים קדמוניות, לא יוכלו שוב להשיג גודל השלימות והיקר והגדולה שהי' להם אז, שבעבורו יחמדו ויכספו אליו כו'. כי מחמת התגשם שכלם ובינתם **בהיותם ללעג וקלס בין העמים** והורגלו בזה ימים רבים, לא ישיגו נעימות השלימות והגדולה המעותדת להם.

לכן גזרה חכמתו יתברך לעשות את כל המעשים האלה **זכר לחורבן** בכל דבר נחמד ונעים ושמחה לזכרו תמיד בכל יום ובכל עת ובכל שעה. ובזה, נזכור תמיד השלימות והיקר והגדולה אשר נעדרה ממנו: (א) לְשִׁימָהּ לטוטפת בין עינינו, (ב) ונתאבל על העדרו, (ג) ונכסוף לשונו - תמיד - אלינו.

לכן גזרה חכמתו יתברך לצוות עלינו להזכיר תמיד ענין החורבן להוציאנו בפה בכלי המבטא תמיד, בשלשת תפילותינו בכל יום הקבועות, ערב ובקר וצהרים כו', בברכת תקע בשופר גדול, השיבה שופטינו, ולירושלים עירך, את צמח דוד, ותחזינה עינינו כו' ובעת אכילתנו אנו אומרים על נהרות בבל, ובבהמ"ז רחם נא, ובנה", (עכ"ל הספר שמועה טובה).

הרי מבואר שד' יתברך חשש, שְׁמָא עי"ז שבני ישראל מסובבים בכפריים מגושמים – אומות העולם, יתגשמו גם הם ויתעבה שכלם ובינתם, עד שהם יחשבו שהם בעצם דומים להעכו"ם שבסביבותיהם. ומזה יימשך להם הטעות הגדולה הזאת, לרצות ולחפון להידמות להגויים שבסביבותיהם.

כי על ידי זה שהם יחיו בין האומות – ולא יהיו נמצאים בהמעלה העליונה של בני **הסמוכין על שולחן אביהם**, עלולים בני"י להתרגל לאורח חיים כזה שבו לא ניכר לְעֵינֵי שֶׁהֵם מעולים יותר מן העכו"ם. ובפרט, שבהיותם בגלות בין העמים, האומות מבזים ומשפילים את כבודם, הרי שעל ידי זה קיימת חשש רציני שישַׁכַּח מהם הענין הגדול הזה – שְׁהֵם בעצם מעולים יותר מכל שאר אומות העולם, המגושמים בתכלית. כי אנחנו, אומה מעולה מאד, אנשים רוחניים החשובים ביותר – שעיקר עסקם ותכלית מציאותם הוא השגת מעלות השלימות הרוחניות (הדביקות באביהם שבשמים).

לכן בכדי למנוע את ישראל מלשכוח את חשיבותם – שזהו הגורם השרשי להידמותם אל העכו"ם, תקנו חז"ל הקדושים (על פי רוח הקודש שבקרבם – **גזרה חכמתו**, וכדמבואר בתורה, שרצונו יתברך הוא שניבדל מן האומות), את כל ענינים האלה של **"זכר לחורבן"**. כי על ידי זה שניזכר תמיד במצבינו הקדום בהיותנו סמוכים על שולחן אבינו – היותנו מעולים מכל אומות העולם באופן נפלא מאד, ניוֹכַח לדעת שאין אנו דומים כלל וכלל אל האומות שבסביבותינו. ובאמצעות ההכרה הזאת, ניבדל לגמרי מאומות העולם, באופן מוחלט – בלב שלם ושמחה, מתוך ההכרה הבהירה והמשמחת הזאת: **מה לנו בני קל חי האומה הנצחיית והמעולה ביותר להתחשב כלל בתהלוכי הכפריים המגושמים הללו**.

ומבאר האוה"ח, שבאופן הכללי הדרך שבו יגאל הצדיק את בית המקדש, הוא על ידי זה שהצדיק יעורר את כלל ישראל לשוב אל ד'. והסבר הדברים באופן מפורט, מתבאר בלשון האוה"ח, וזה לשונו: "והודיע הכתוב כי גאולתו היא ביד הצדיק נו'. והגאולה תהי' בקהציר [הצדיק את] לבות בני אדם ויאמר [הצדיק] להם: הטוב לכם כי תשובו חוץ – גולים מעל שולחן אביכם. ומה יערב לכם החיים בעולם, זולת החברה העליונה אשר הייתם סמוכים סביב לשולחן אביכם – הוא אלקי עולם ברוך הוא לעד. ("אלוקי עולם", פירושו, 'אלוקים תקיים לעולם' – רוחני נצחי, ואין הכוונה 'אלוקים של כל העולם' ד"ק).

ו[על ידי זה] ימאס [הצדיק] בעיניו [של האיש השומע אל דבריו], תאוות הנדמים, ויעירם בחשק הרוחני גם נרגש לבעל נפש כל חי, עד אשר ייטיבו מעשיהם, ובזה יגאל ד' ממכרו. ועל זה עתידים ליתן את הדין כל אדוני הארץ, גדולי ישראל, ומהם יבקש ד' עלבון הפיית העלוב".

והנה יש להתבונן בדברי האוה"ח הללו, דהנה המטרה הסופית של הצדיקים, הוא, לעורר את ישראל להיטב את דרכיהם – **"עד אשר ייטיבו מעשיהם"**. ואם כן מדוע כותב האוה"ח, שהאופן שבו יעורר הצדיק את ישראל, יהא על ידי זה שידגיש הצדיק את ענין היותם במצב של "גולים מעל שולחן אביהם". דהיינו שהצדיק ישתדל לעוררם אל הטבת דרכיהם, בזה שהוא יבהיר להם את המצב העליון והנפלא שהי' לישראל בהיות הפיית על מכונן. וכי לא יוכל הצדיק לעוררם בדרכים שונים – המבוארים באר היטב בכל ספרי המוסר. ואם כן מה הי' הדבר שהכריח את האוה"ח לבאר, שצורת ההתעוררת של הצדיק תיעשה בדווקא באופן כזה שהוא יזכיר לישראל את מעמדם הרם בהיותם אוכלים על שולחן אביהם. **ולפי כל מה שנתבאר לעיל, מדברי האוה"ח בפרשת פנחס, ומדברי היעב"ץ והקדושת לוי, יתבארו עומק דברי האוה"ח הללו, שבפרשת בהר. כי כוונת האוה"ח הוא כך: מכיון שייסוד סיבת היותינו בגלות, הוא דבר זה שבני ישראל חפצו להידמות אל הגויים וזה גרם שהם למדו ממעשיהם הרעים (אוה"ח פנחס, וכדמבואר לעיל אות א), [לכן] רק עי"ז שנתבונן במצבינו המעולה בזמן הבית (בהיותנו סמוכים על שולחן אבינו), נוכל לבטל את הרעה היסודית והשרשית הזאת – החפץ והרצון להידמות אל הגויים וללמוד ממעשיהם, (וכמוש"כ היעב"ץ והקדושת לוי הנ"ל).**

ובאמצעות ההתבוננות התמידית בזה, ישכיל האדם ש: (א) מהותו ועצמיותו של כל אחד ואחד מישראל הוא שאיפה להשגת ענינים רוחניים בלבד, ורצון עצום להתעלות ולהצליח רק בענינים רוחניים. (ב) תכלית האדם בעולמו הוא השגת השלימות על ידי הדביקות בבורא, ועל ידי זה יתעורר האדם לתקן את מעשיו ולהיטב את דרכיו, ונזכה לביאת משיח צדקינו בב"א.

חלקינו בהיותנו סמוכים על שולחן אבינו (עי' לעיל אות ד, שכן מבואר בדברי הקדושת לוי הנ"ל).

ולכן האופן לתקן את זה (-לעלות על הדרך שיאפשר לאדם להיות מתאבל על חורבן בית המקדש וירושלים, ועל גלותן של ישראל), הוא, לצבור ידיעות נכבדות, בענין מצבם של ישראל בהיותם על שולחן אביהם בזמן שהבית המקדש הי' קיים. (למשל לעיין ב: קדושת לוי הנ"ל, ובספר יבנה המקדש, קונטרס בית מקדשנו ותפארתנו, שבהם לוקטו ידיעות חשובות, בזה, ממקורות נאמנים).

לפי שפעל ידי הלימוד וההתבוננות התמידית בזה, יתבאר ויתבהר לאדם, חשיבותם ועליונותם של בני ישראל מעל כל שאר אומות העולם בכל עניניהם – **ושאין אנו צריכים להסתכל כלל וכלל על תהלוכי חיי העכו"ם הנמבזים**. כי יתבאר להמתבונן, שכלכו של עולם, הרי שהוא אבינו אוהבינו – שבחר לשכון בתוכינו בבית המקדש. ועיקר חיי איש מישראל בזמן הפיית, התמקד על השגת ההצלחה בענינים רוחניים בלבד. **וכן ראוי ליראות צורת חיינו באמת** – לולא היותנו מושפעים מהעכו"ם שעי"ז נמשכים ישראל לחטוא כנגדו יתברך.

(ועל אף שגם בזמן הפיית היו נמצאים אנשים חוטאים וכדומה מ"מ מובא בשם הגר"א, שדרגת איש פשוט בבית שני היתה נעלה ונשגבה מאד. וע"ע תפארת שלמה שער התפילה ד"ה וירא). והיסוד הזה הי' ברור וידוע גם להאומות העולם (כמבואר בהרבה מקורות), שבני ישראל המה חשובי העולם ועיקר תכלית הבריאה.

ובאמצעות ההתבוננות התמידית בזה, ישכיל האדם ש: (א) מהותו ועצמיותו של כל אחד ואחד מישראל היא שאיפה להשגת ענינים רוחניים בלבד, ורצון עצום להתעלות ולהצליח רק בענינים רוחניים. (ב) תכלית האדם בעולמו הוא השגת השלימות על ידי הדביקות בבורא.

וכתוצאה מההכרה הזאת: א' יפקחו עיני שכלו, ויתפתחו חושיו, עד שיוכל האדם להתאבל על היעדרות הטובות והמעלות הרוחניות הנשגבות ההם, שהיו מנת חלקם של ישראל בזמן הפיית – שפעל ידם וכלו בני ישראל להתעלות במעלות השלימות האמיתית. ב' ייטיב האדם את דרכיו ונזכה להיות ראויים לביאת המשיח ובנין בית המקדש בב"א.

כל היסודות הנ"ל מבוארים בדברי האוה"ח בפרשת בהר (ז) ובאמת נראה, שכל הדברים הללו מבוארים בדברי האוה"ח הקדוש בפרשת בהר (ויקרא כה כה). דהנה הפסוק אומר: "כי ימוך אחיך ומכר מאחזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את קמופר אחיו". ומבאר האוה"ח שכוונת הכתוב (על דרך רמז), הוא: חטאי ישראל יגרמו לזה שד' "ימכור" את הבית המקדש לעכו"ם. ומבאר הכתוב שהבית יגאל, מתחת ידי העכו"ם, על ידי הצדיק.

הגליון הזה נתנדב לע"נ מרת בריינא זלאטא ב"ר ראובן יצחק ז"ל, נפטרה כ"ו סיון תשע"ז	הגליון הזה נתנדב לע"נ איש נעים הליכות, שריד לדור ישן, הרה"ג ר' אלחנן בן הרב פריץ זצ"ל, נפטר שב"ק כ"ג סיון תשע"ז	הגליון הזה נתנדב לע"נ הזה נתנדב לגליון הזה נתנדב לע"נ האשה הצדקנית שהיתה תמיד בשמחה, ושם ד' שגור בפיא, מרת אסתר ב"ר שלום ז"ל
---	---	--

י"ל ע"י מכון פניני אור החיים לתיקונים והערות נא לפנות למייל: peninei.ohrachaim@gmail.com או בטל: 300-0360-845
נא לא לעיין בשעת התפלה וקריאת התורה